

BRE BANK SA

Centrum Analiz
Społeczno-Ekonomicznych

⟨Sektor bankowy w Europie. Co zmienił kryzys?⟩

Warszawa, 16 maja 2013 r.

Zmiany struktury sektora bankowego w Europie – rola konkurencji

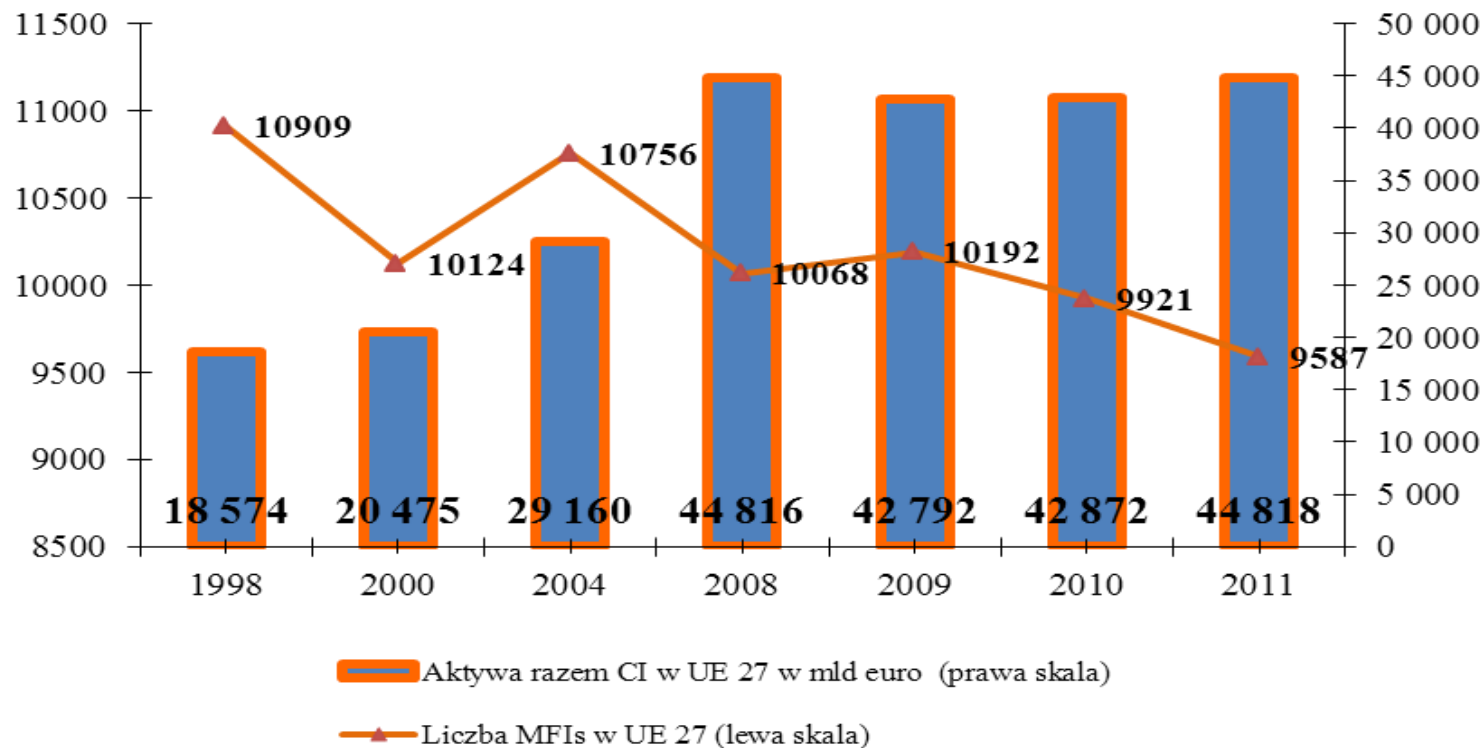
Małgorzata Pawłowska, Instytut Ekonomiczny NBP*

Niniejsza prezentacja przedstawia osobiste poglądy autora i nie przedstawia stanowiska NBP

Plan prezentacji

- Zmiany wielkości i struktury sektorów bankowych w UE
- Właściwa wielkość sektora bankowego, ekonomika skali
- Problem too-big-to-fail (TBTF) – podjęte działania
- Rola konkurencji między bankami
- Podsumowanie

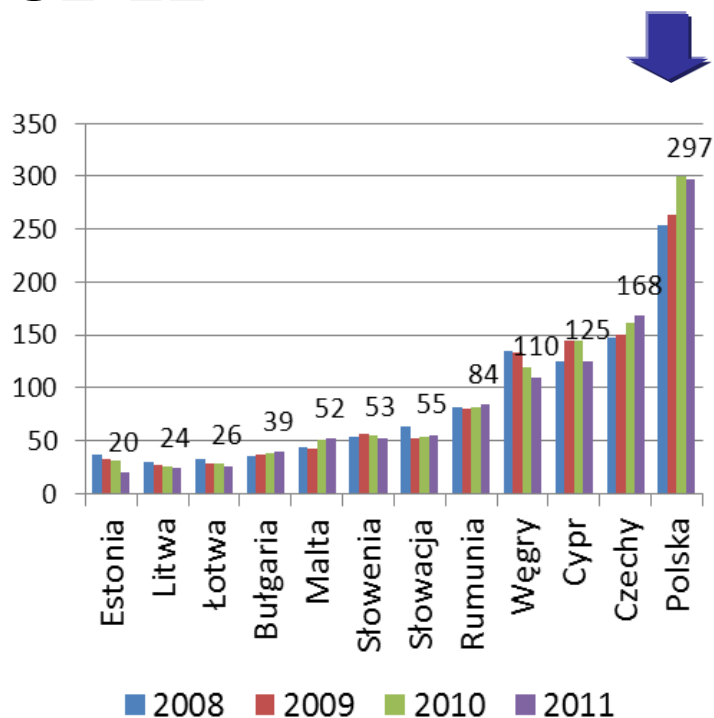
Wzrost aktywów sektora bankowego w UE

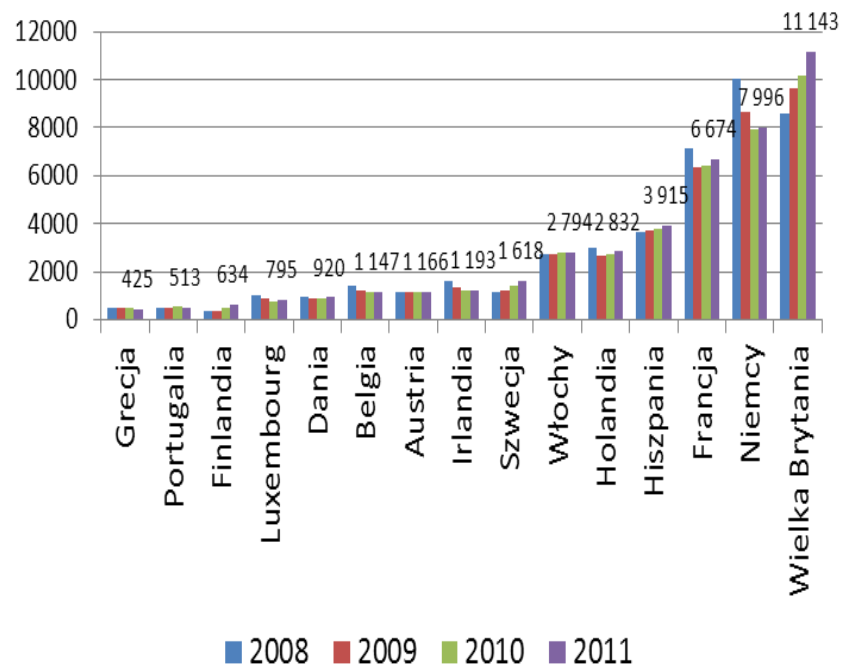
Źródło: EBC.

Aktywa sektorów bankowych w UE (w mld euro)

UE-12

UE-15

Źródło: EBC.

Lista największych europejskich bankowych korporacji transgranicznych (G-SIFIs)

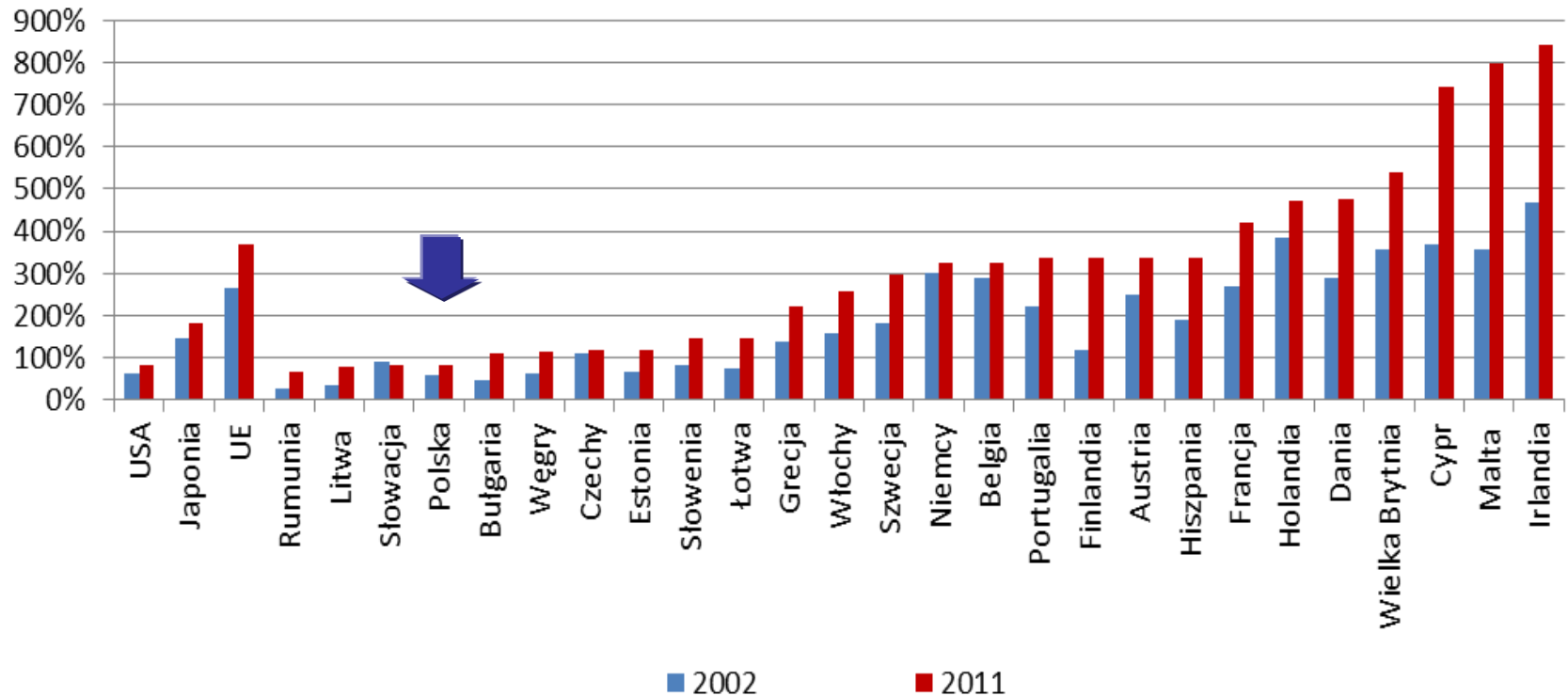
	Bank	Kraj		Bank	Kraj
1	Banque Populaire CdE	Francja	10	ING Bank	Holandia
2	Barclays	Wielka Brytania	11	JP Morgan Chase	Wielka Brytania
3	BNP Paribas	Francja	12	Lloyds Banking Group*	Wielka Brytania
4	Commerzbank*	Niemcy	13	Nordea	Szwecja
5	Credit Suisse	Szwajcaria	14	Royal Bank of Scotland	Wielka Brytania
6	Deutsche Bank	Niemcy	15	Santander	Hiszpania
7	Dexia*	Belgia	16	Societe Generale	Francja
8	Group Crédit Agricole	Francja	17	UBS	Szwajcaria
9	HSBC	Wielka Brytania	18	Unicredit Group	Włochy

Źródło: Rada Stabilności Finansowej, 4.11.2011 r.,
1.11.2012 r. Dodano: BBVA – Hiszpania, Standard Chartered – Wielka Brytania,

* banki usunięte z listy.

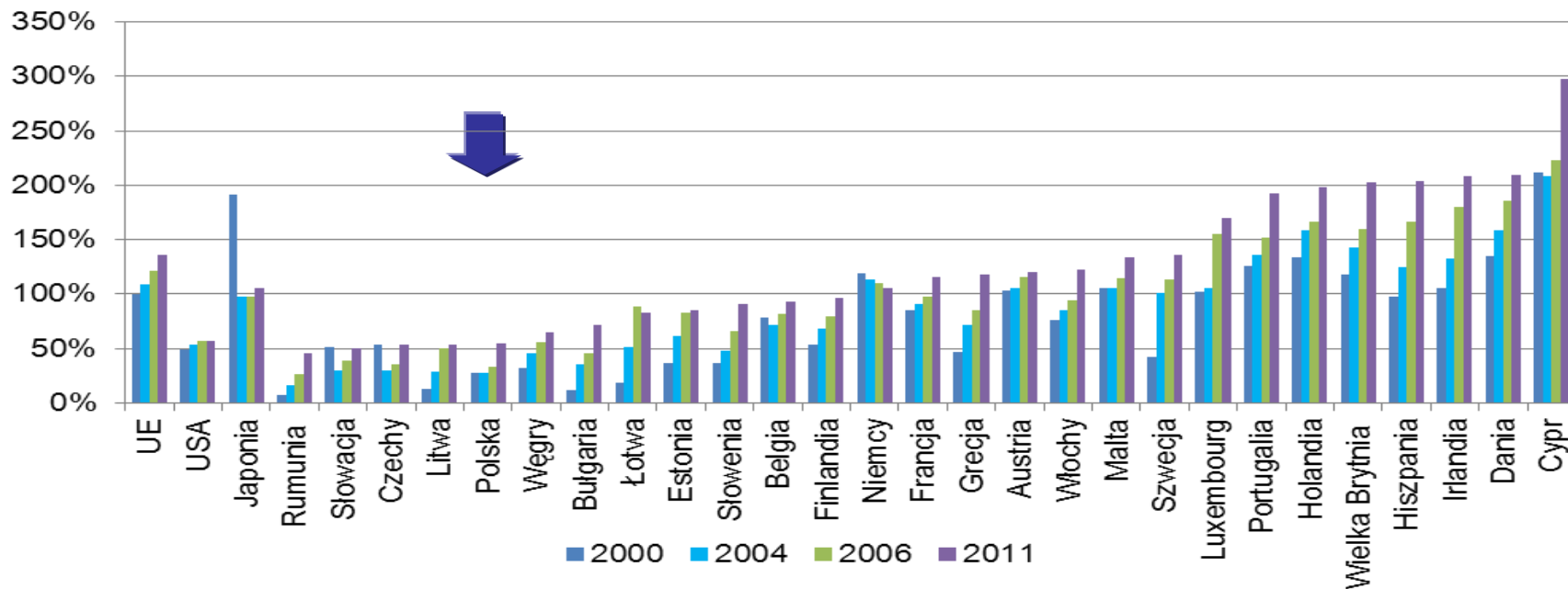
Wielkość sektorów bankowych w UE (% PKB)

Źródło: EBC, Eurostat, Bijlsma i Zwart (2013).

*Luksemburg: 2002 r. ok. 3000%, 2011 r. ok. 2000%.

Kredyt bankowy dla sektora prywatnego w UE (% PKB)

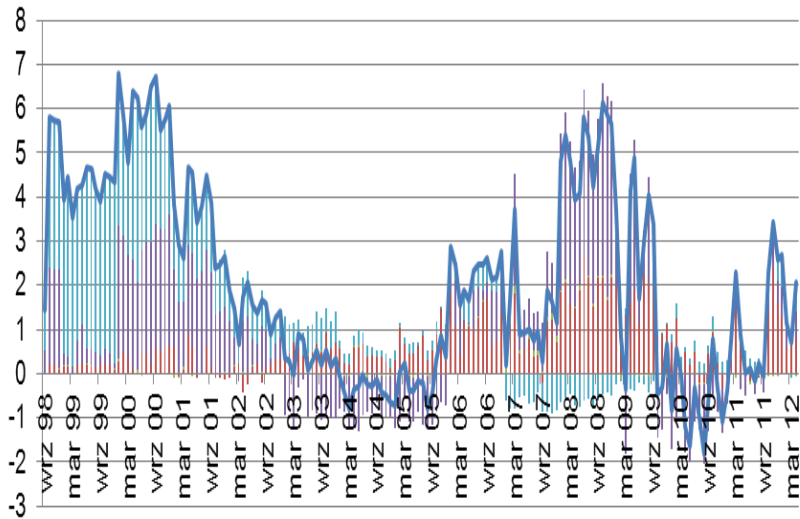

Źródło: EBC, Eurostat, Bijlsma i Zwart (2013).

Dynamika kredytów dla sektora prywatnego wybranych krajach strefy euro r/r, struktura (w %)

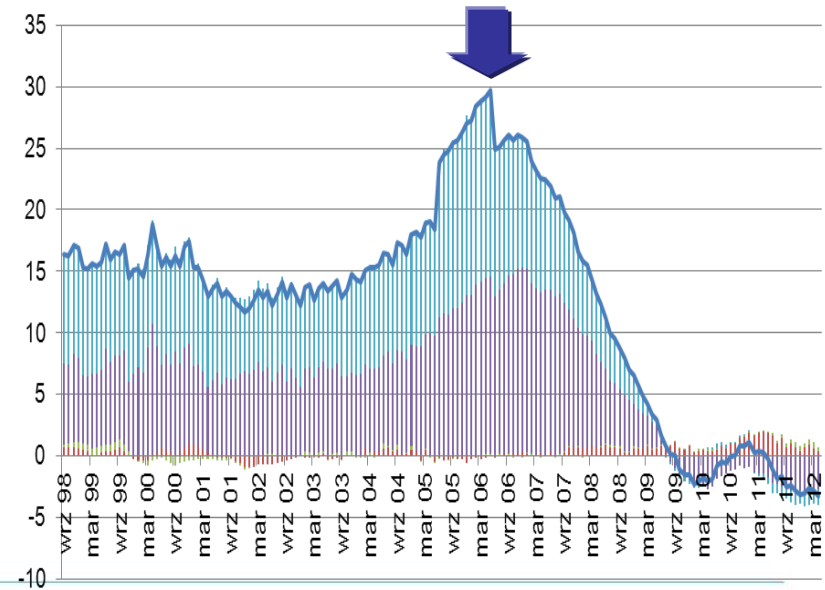
Niemcy

- Gospodarstwa domowe
- Przedsiębiorstwa
- Institucje ubezpieczeniowe i fundusze emerytalne
- Pozostałe instytucje pośrednictwa finansowego
- Kredyty dla sektora prywatnego

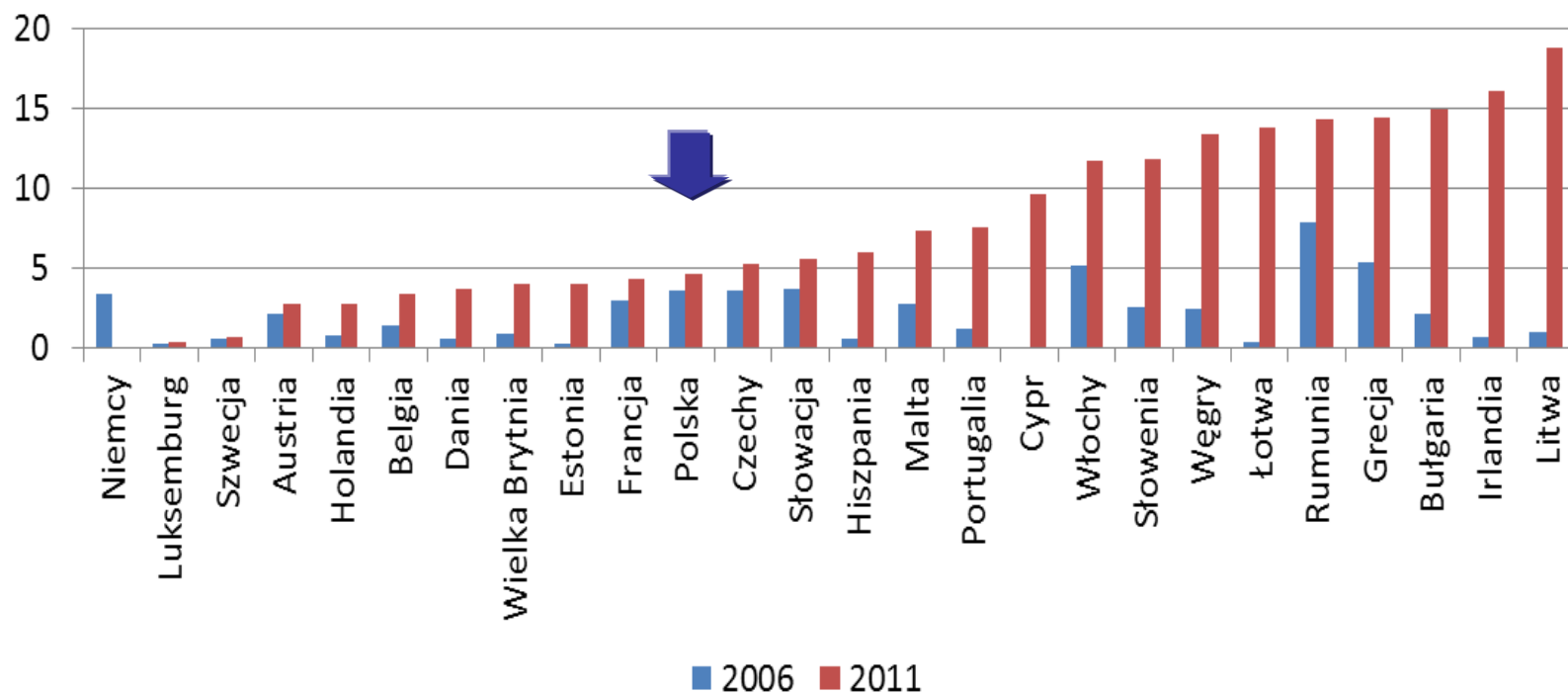
Hiszpania

- Gospodarstwa domowe
- Przedsiębiorstwa
- Institucje ubezpieczeniowe i fundusze emerytalne
- Pozostałe instytucje pośrednictwa finansowego
- Kredyty dla sektora prywatnego

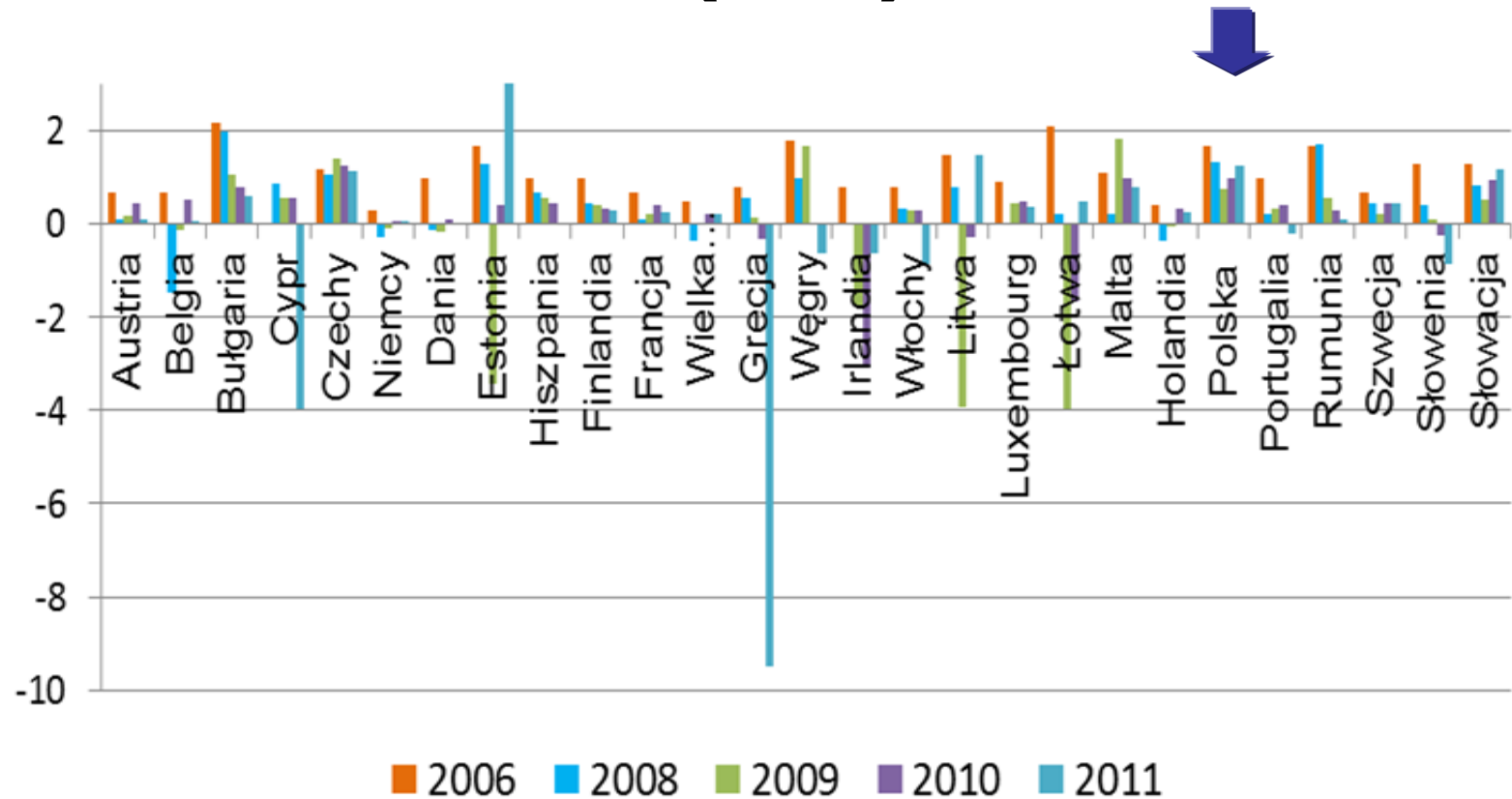
Źródło: EBC, obliczenia własne.

Wskaźnik kredytów zagrożonych (npl) w UE (w %)

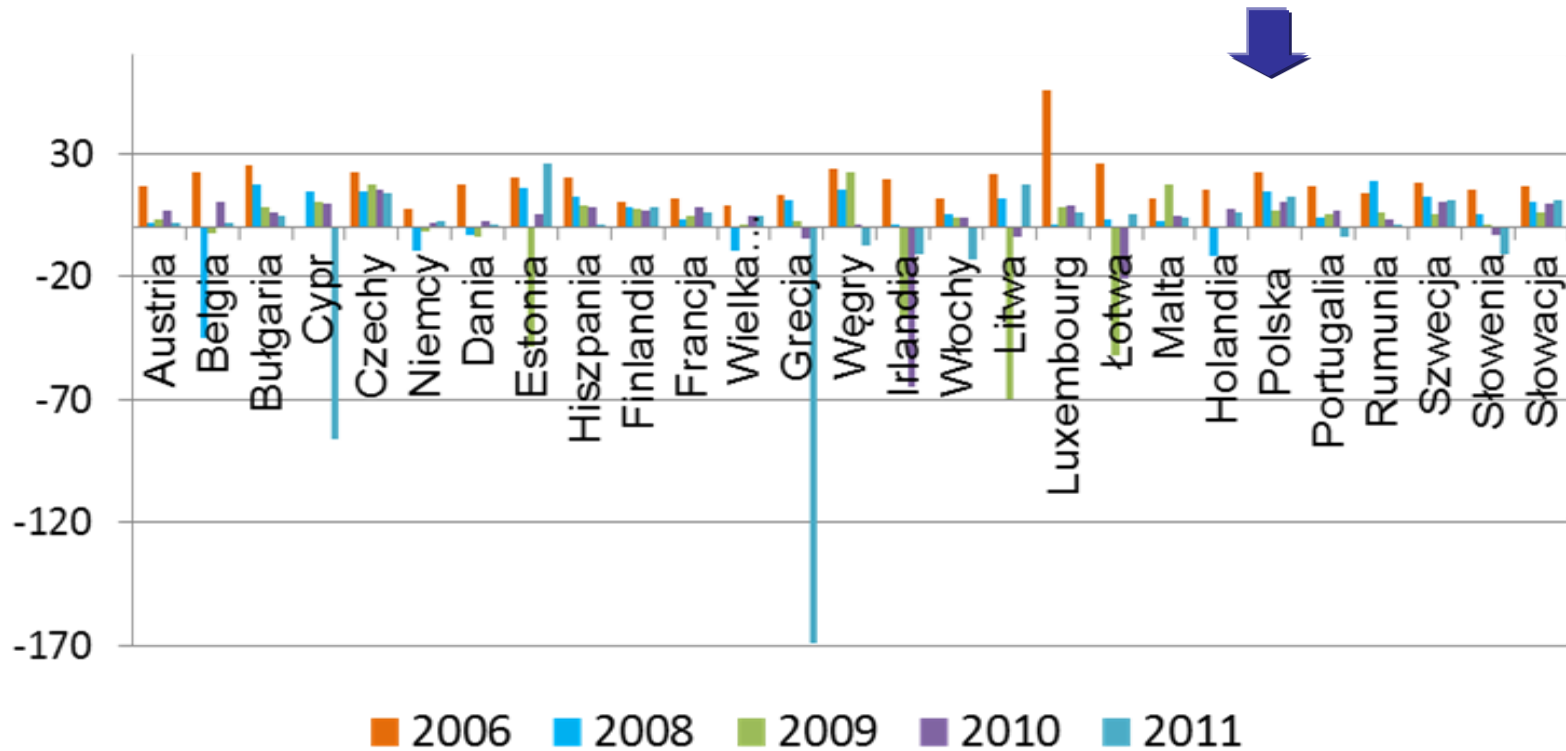
Źródło: IMF.

Wskaźniki rentowności w UE: ROA (w %)

Źródło: EBC.

Wskaźniki rentowności w UE: ROE (w %)

Źródło: EBC.

Właściwa wielkość sektora bankowego

kredyt/PKB, aktywa/PKB (*financial deepening*)

Przed kryzysem: Rajan i Zingales (1998), Beck i Levine (2004), Levine (2004) wykazali, że wzrost kredytów, w średnim okresie, wpływa pozytywnie na wzrost gospodarczy

Po kryzysie: Arcand i in., IMF, (2012) wskazali na optimum rozwoju finansowego; wzrost udziału kredytu powyżej 100% PKB ma już negatywny wpływ na wzrost gospodarczy, co potwierdzili m.in. Cechetti i in., (2011)

efekty skali (*economies of scale*)

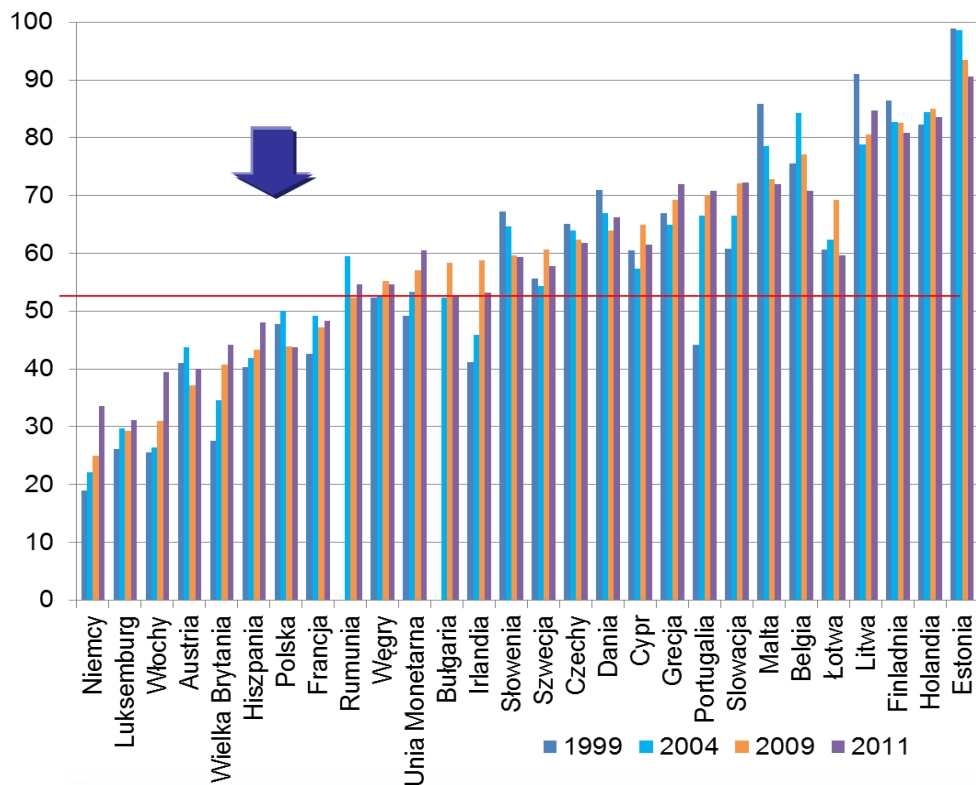
Przed kryzysem: Pulley i Braunstein (1992) granica: 100 milionów USD, Master (2005) 10 miliardów USD

Po kryzysie: Wheelock i Wilson (2012), Mester i Hughes (2012), powyżej 100 miliardów USD

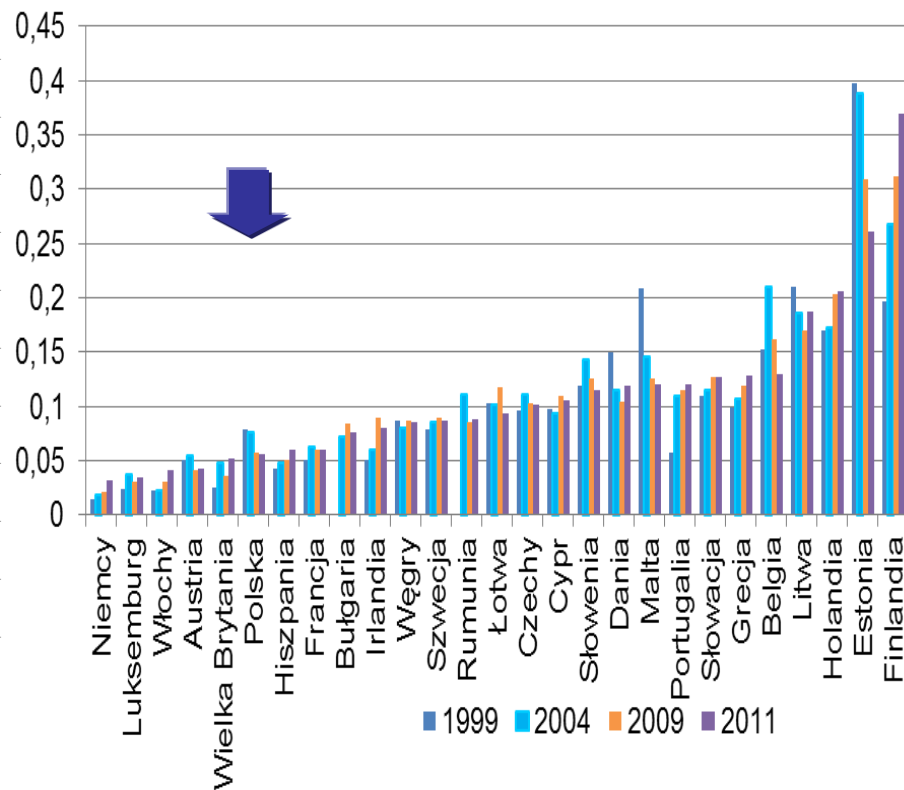
Problem zbyt dużych żeby upaść (*too-big-to-fail* (TBTF))

Zmiany wskaźników koncentracji CR5 i HHI (1999, 2004, 2009, 2011)

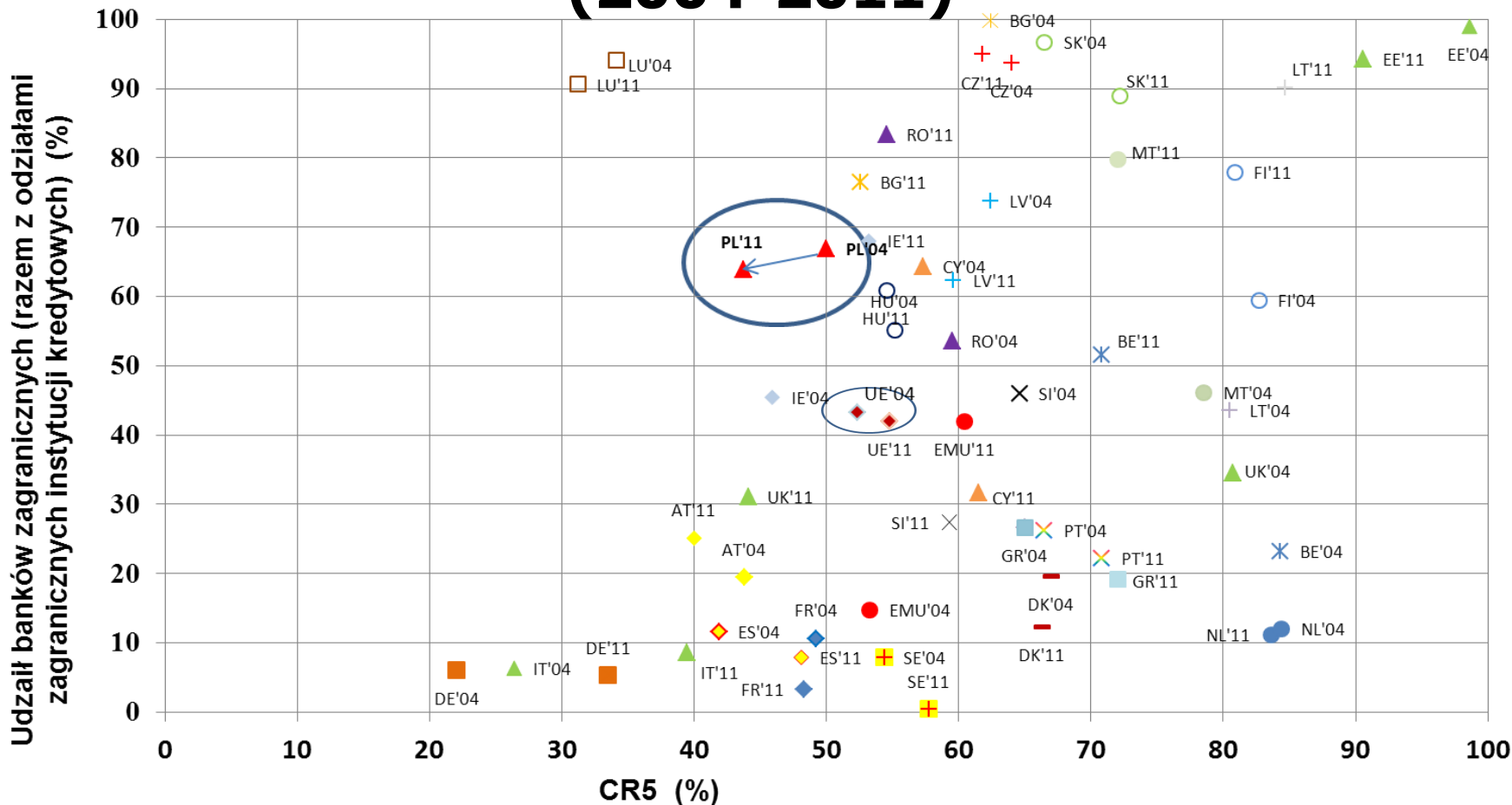
Wartość wskaźnika CR5 w UE, (w %)

Wartość wskaźnika HHI, w UE

Zmiany udziału kapitału zagranicznego versus zmiany wskaźnika koncentracji CR5 w UE (2004-2011)

Źródło: EBC.

Problem too-big-to-fail (TBTF)

Wybrane działania pokryzysowe:

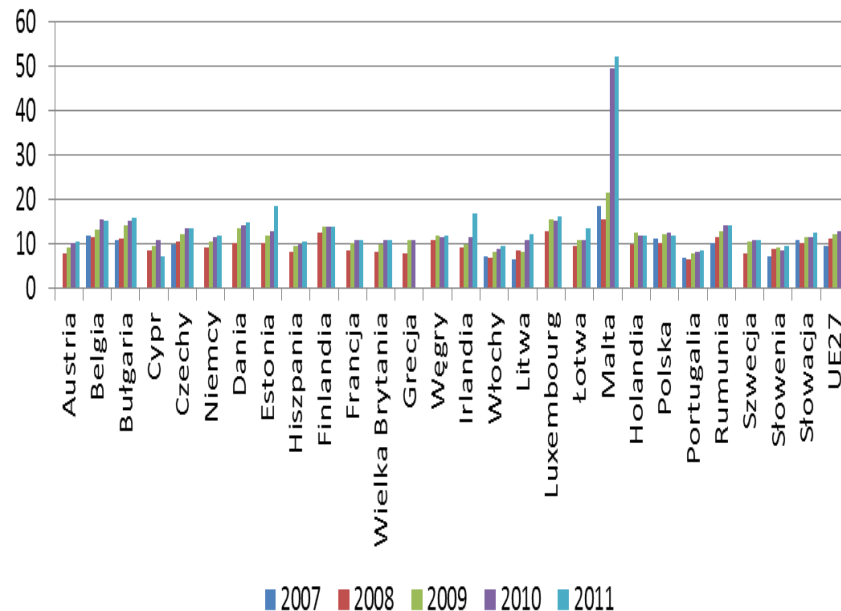
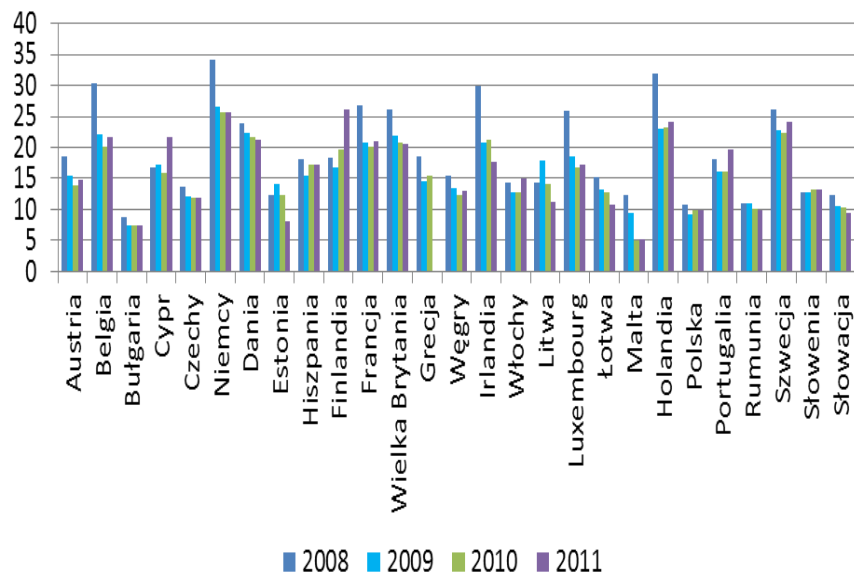
- Raport de Larosiere'a; Raport Vickersa, Raport Liikanena;
grupa amerykańska: reformy Volckera; ustawa Dodd-Franka 2010
- Financial Stability Board, lista G-SIFIs; Nowa instytucjonalna europejska architektura nadzorcza; dwa filary nadzorcze: makroostrożnościowy (Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego, ESRB), mikroostrożnościowy (Europejski Urząd Nadzoru Bankowego, EBA)
- Basel III (dyrektywa CRDIV/CRR)
- Projekt unii bankowej

- Wzrost znaczenia konkurencji/właściwej polityki konkurencji w sektorze bankowym (dyscyplina rynkowa, dyscyplina regulacyjna)

Kapitalizacja banków w UE

Mnożnik kapitałów własnych: dźwignia

Współczynnik adekwatności kapitałowej (tier I ratio)

Źródło: EBC.

Rola konkurencji w sektorze bankowym (1)

- **Przed kryzysem:** m.in. Cetorelli (2001) wzrost konkurencji jest pozytywny dla rozwoju gospodarczego, ale większa konkurencja może prowadzić do większej ilości kredytów na rynku i zwiększenia udziału kredytów zagrożonych
- **Po kryzysie:** m.in. Vives (2010) Z jednej strony: konkurencja poprzez zwiększanie podejmowanego ryzyka może zwiększyć niestabilność finansową, zarówno po stronie deponentów jak i kredytobiorców. Z drugiej strony: niektóre aspekty konkurencji są pozytywnie skorelowane z poziomem stabilności (np. niskie bariery wejścia oraz otwartość na międzynarodowy kapitał)
- Raport Banku Światowego: *Rethinking the Role of the State in Finance* (2012); konkurencja może pomóc w zwiększaniu efektywności jeżeli są dobre regulacje i dobry nadzór. Vives (2011) podkreślił rolę konkurencji w sektorze bankowym i koordynację polityki regulacyjnej i polityki konkurencji

Rola konkurencji w sektorze bankowym (2)

- zmiany konkurencji w sektorze bankowym odbywają się dwoma kanałami: (1) fuzje i przejęcia (M&A), (2) regulacje stymulujące bariery wejścia i wyjścia
- różnica między konkurencją a koncentracją
 - miary konkurencji: indeks Lerner, statystyka H, metoda Boona
 - miary koncentracji: indeksy HHI, CR5
- Zwiększająca się konkurencja może potencjalnie zredukować problem too-big-to-fail (TBTF) poprzez zmniejszenie koncentracji; polityka regulacyjna dotycząca konkurencji, właściwa polityka barier wejścia i wyjścia na rynek bankowy (*resolution*), problem wejścia na rynek, odpowiednie metody pomiaru konkurencji

Wartości oszacowanego indeksu Lerner dla wybranych sektorów bankowych krajów UE

	Hiszpania		Niemcy		Polska		Polska*
Rok	Index Lerner	CR ₅ (%)	Index Lerner	CR ₅ (%)	Index Lerner	CR ₅ (%)	Index Lerner
1999	0,228	40,3	0,164	18,9	0,162	47,7	0,28666
2000	0,181	45,4	0,139	19,9	0,165	46,5	0,41929
2001	0,179	43,9	0,132	20,2	0,166	54,5	0,30195
2002	0,196	43,5	0,157	20,5	0,169	53,2	0,09733
2003	0,238	43,1	0,175	21,6	0,137	52,0	0,13602
2004	0,275	41,9	0,189	22,1	0,174	50,0	0,18929
2005	0,242	42,0	0,185	21,6	0,190	48,5	0,28460
2006	0,246	40,4	0,204	22,0	0,239	46,1	0,27884
2007	0,229	41,0	0,166	22,0	0,246	46,6	0,25917
2008	0,207	42,4	0,153	22,7	0,215	44,2	0,37007
2009	0,292	43,3	0,193	25,0	0,232	43,9	0,42222

Źródło: ECB, Clerides (2013), *obliczenia własne.

Podsumowanie

- Co dalej z sektorem bankowym w UE?
- Czy obecne reformy instytucjonalne i regulacyjne będą w stanie zmniejszyć rozmiar sektora bankowego w UE?
- Wnioski dla Polski

BRE BANK SA

Centrum Analiz
Społeczno-Ekonomicznych

Dziękuję za uwagę

malgorzata.pawlowska@nbp.pl

